MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 29: Jezuicki przełom edukacyjny

Tematyka

Program poświęcony jest analizie wkładu, jaki do systemu edukacyjnego, głównie polskiego, wnieśli jezuici. Dyskutantki zwracają uwagę na specyfikę jezuickiej koncepcji edukacyjnej, uwarunkowania kulturowe i historyczne oraz dokonują ocen skuteczności oraz wpływu jezuickiego szkolnictwa.

!

Wykorzystaj w przygotowaniu swoich wykładów
lub lekcji szkolnych poniższe propozycje oraz program:

- cały odcinek:
  https://youtu.be/jjeueiCpWAM
- zwiastun programu:
  https://youtu.be/VD7VXNO4pcg

Zagadnienia wstępne

Krótkie syntetyczne wprowadzenie do historii zakonu jezuitów, z naciskiem położonym na postać Ignacego Loyoli, założyciela zakonu oraz okres rozwoju zakonu jezuitów w XVI wieku. Omówienie przyczyn i konsekwencji kasaty zakonu w wieku XVIII oraz procesu odradzania się w wieku XIX.

Pokazanie na mapie współczesnej sieci wyższych szkół jezuickich na świecie (ponad 200) oraz wymienienie kilku najbardziej prestiżowych, jak Georgetown University, Fordham University, Boston College, Loyola University w Chicago.

Zainicjowanie swobodnej dyskusji na temat zalet i wad edukacji prowadzonej i firmowanej przez zakony.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

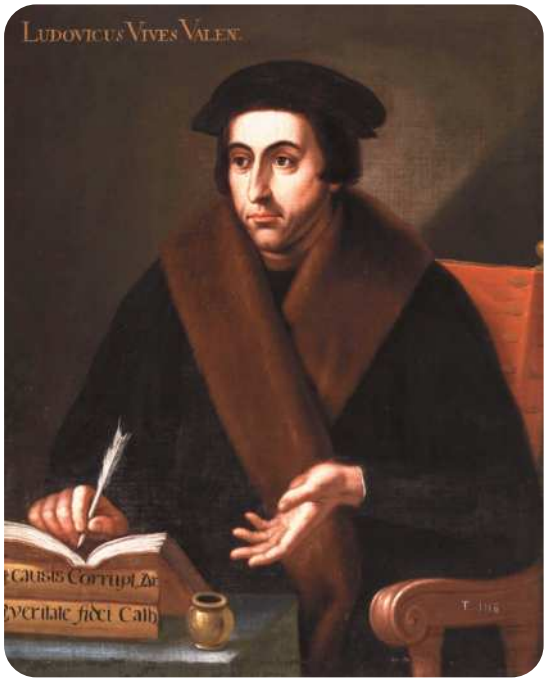
Odcinek 29: Jezuicki przełom edukacyjny

Część 1/3:
Jezuicki przełom?

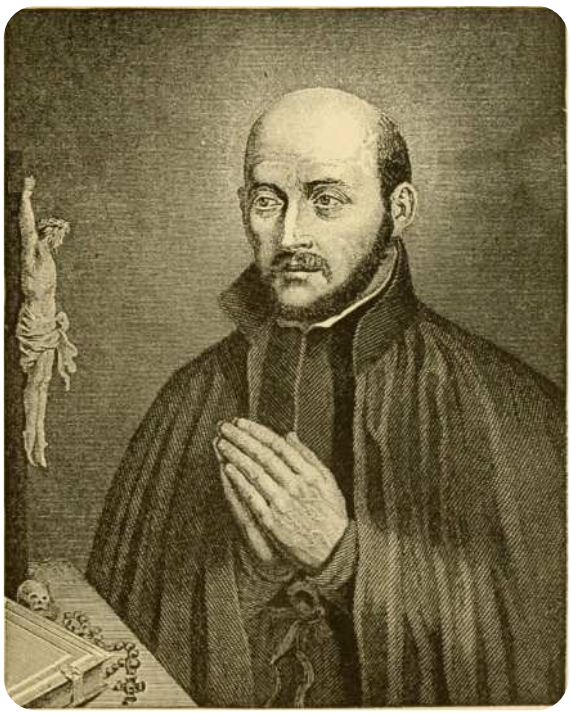
Emisja pierwszej części programu: **(0:00–11:52)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

1. Na czym polegał przełom edukacyjny, do którego przyczynili się jezuici? Kiedy miał miejsce?
2. Na grafice obok przedstawiony jest znany humanista okresu odrodzenia, mający wpływ na myślenie o systemie edukacyjnym tamtego okresu. Kto to?
3. Jak można oceniać koncepcję ujednolicania programu edukacyjnego, którą to wdrażali jezuici?
4. Jak wyglądał system edukacji w Europie do momentu wdrożenia zmian przez jezuitów?
5. Dlaczego jezuici, pomimo że Ignacy Loyola (widoczny na grafice), założyciel zakonu, początkowo tego nie planował, postawili właśnie na edukację i intensywne działanie na tym polu? Jaka była rola Ignacego Loyoli w tym zakresie?
6. Jaka jest i może być rola *Ćwiczeń Duchownych* w systemie edukacji jezuickiej?
7. Z czego wynika rozpoznawalność uczelni jezuickich na świecie?

[1] Juan Luis Vives

[2] Ignacy Loyola

8. Jakie znaczenie ma to, że uczelnie jezuickie są połączone w sieć?

9. Jakie znaczenie dla ówczesnego systemu kształcenia miały reformy trydenckie wprowadzone podczas soboru trydenckiego? Jak się to miało do rozwoju szkolnictwa jezuickiego?

[3]

Sobór Trydencki

[4]

Stefan Batory i założenie Uniwersytetu w Wilnie

Część 2/3:
Spory i kryzysy

Emisja drugiej części programu: **(11:53–24:11)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

10. Jaka była geneza i istota sporu pomiędzy jezuickimi instytucjami edukacyjnymi a Akademią Krakowską (obecnym Uniwersytetem Jagiellońskim)? Kto wyszedł ze sporu zwycięsko?

11. Kim był Wojciech Męciński SJ?

12. W jakim mieście w obrębie Rzeczypospolitej Obojga Narodów udało się jezuitom założyć swój pierwszy uniwersytet? Który król się do tego przyczynił? Dlaczego akurat za panowanie tego króla było to możliwe? Powyżej obraz przedstawiający założenie tego uniwersytetu.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 29: Jezuicki przełom edukacyjny

Dawne Collegium Hosianum w Braniewie, aut. Jacek Bogdan

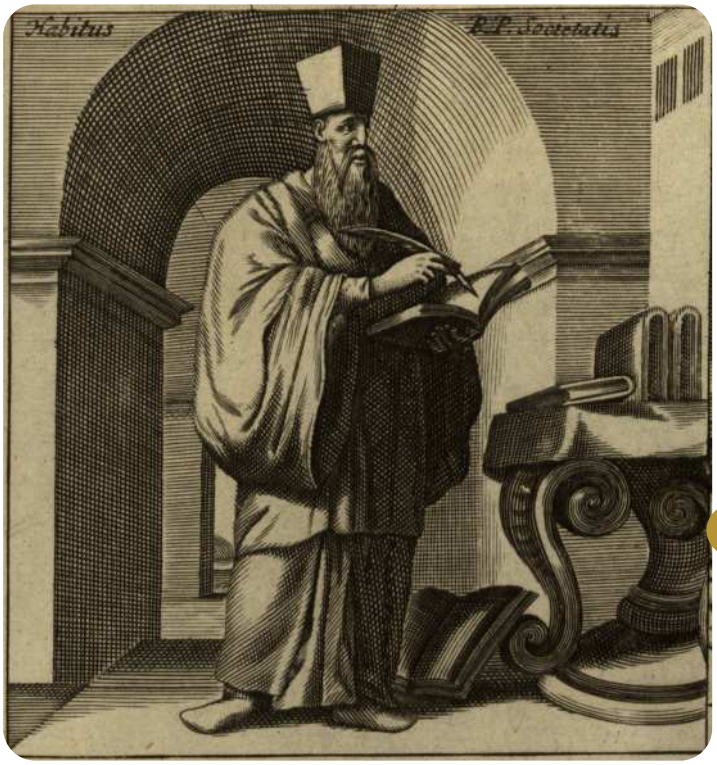
[5]

13. Powyżej znajduje się zdjęcie dawnej wpływowej jezuickiej instytucji edukacyjnej. Co to za instytucja i jakie było jej znaczenie?

14. Z jakiego powodu, w przeszłości, pojawienie się jezuitów na jakichś nowych obszarach powodowało niejednokrotnie sprzeciwy? Jak edukacja jezuicka miała się do kwestii religii? Sprawa konwersji na przykład?

15. Jaka była jezuicka metoda ewangelizacji oraz pozyskiwania wpływów na nowych obszarach?

16. Obok zamieszczona została grafika przedstawiająca znanego jezuitę. kto to i z czego zasłynął?

[6]

Michał Boym

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 29: Jezuicki przełom edukacyjny

Część 3/3:
Po kasacie zakonu

Emisja trzeciej części programu: **(24:12–39:30)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

17. Co to jest *Ratio Studiorum* i jakie jest jego znaczenie dla koncepcji jezuickiej edukacji?

18. Jak *Ratio Studiorum* wpłynęło na edukację jezuicką w Polsce? Czy był to wpływ pozytywny czy negatywny? W jakim stanie było szkolnictwo jezuickie w XVIII wieku?

19. Kiedy miała miejsce kasata zakonu jezuitów w Polsce i na czym polegała? Co się stało z jezuickimi szkołami po kasacie?

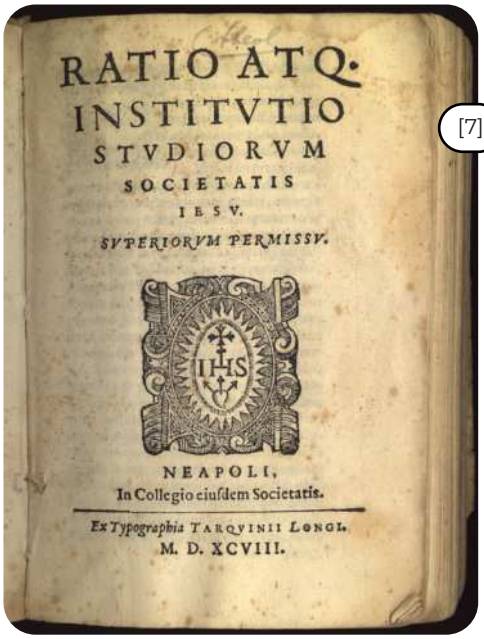
20. Kim był Grzegorz Piramowicz SJ i jaki miał wkład do rozwoju systemu edukacyjnego w Polsce?

21. Kiedy nastąpiło odrodzenie szkolnictwa jezuickiego w Polsce?

22. Obok zamieszczona została grafika pokazująca ważną jezuicką instytucję edukacyjną. Co to za budynek i jak wiązał się z odrodzeniem jezuickiej edukacji w Polsce?

23. Dlaczego jezuitów wypędzono z Rosji w XIX wieku? Gdzie udali się jezuici wypędzeni stamtąd?

[7]

RATIO ATQ·
INSTITVTIO
STVDIORVM
SOCIETATIS
IESV.
SVPERIORVM PERMISSV.
IHS
NEAPOLI,
In Collegio eiusdem Societatis.
Ex Typographia TARQVINII LONGI.
M. D. XCVIII.

Ratio Studiorum, strona tytułowa

[8]

Kościół św. Stefana i budynek dawnej Akademii w latach 60. XIX w.

Podsumowanie

1. Słownik postaci i terminów:

Juan luis vives – żyjący w Hiszpanii w XVI wieku humanista, propagator reformy systemu edukacji w duchu odrodzeniowym.

Ignacy Loyola – żyjący w latach 1491–1556 święty, założyciel zakonu jezuitów (1540), autor Ćwiczeń Duchownych.

Ćwiczenia Duchowne – napisana przez św. Ignacego Loyolę, wydana oficjalnie w 1548 roku książka, zawierająca ćwiczenia opierające się w dominującej mierze na tzw. rozeznaniu duchowym czyli specyficznym i pogłębionym rachunku sumienia.

Sobór trydencki (dać do słownika. 10.15) – mający miejsce w latach 1545–1563 sobór powszechny kościoła katolickiego, uważany za początek procesu kontrreformacji. Postanowieniami soboru, których celem było między innymi podniesienie poziomu wykształcenia księży, wprowadzono szereg reform, wśród nich organizację regularnych seminariów duchownych.

Wojciech Męciński SJ – jezuita i misjonarz, jeden z fundatorów kolegium w Krakowie (dzisiejsze Collegium Broscianum). Zginął śmiercią męczeńską w Japonii.

Michał Boym SJ – polski jezuita odbywający misję w Chinach. Ze względu na zaufanie jakie zyskał podczas swojej misji, stał się posłem cesarza dynastii Ming do papieża. Zmarł w drodze powrotnej do Chin.

Collegium Hosianum w Braniewie – uczelnia jezuicka (nie na poziomie uniwersyteckim) założona w Braniewie w 1565 roku. W skład kompleksu uczelnianego i instytucji wchodziły m.in. gimnazjum, seminarium duchowne, konwikt szlachecki, seminarium papieskie. Szkoła pozostawała w rękach jezuitów aż do czasu kasaty zakonu w 1780 roku.

Ratio Studiorum – dokument z 1599 roku, mający na celu ustandaryzowanie systemu edukacji jezuickiej.

Grzegorz Piramowicz SJ – jezuita, pedagog i poeta, profesor filozofii i sekretarz Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych. Należał do grona reformatorów ustroju państwa i edukacji.

2. Cele dydaktyczne:

- Ukazanie wpływu jaki na rozwój systemu edukacji miały incjatywy podejmowane przez zakon jezuitów (odniesienie do PRK P6S_WK)
- Rozwinięcie umiejętności ocennych dotyczących wpływu edukacji na rozwój społeczny (odniesienie do PRK P6S_UW)

3. Sugerowana literatura uzupełniająca::

Św. Ignacy Loyola, *Ćwiczenia duchowne*, Wydawnictwo WAM 2002

Studia Paedagogica Ignatiana, Tom 22 Nr 4 (2019): Z dziejów wychowania: jezuici i szkolnictwo, red tomu: A.P. Bieś, B. Topij-Stempińska

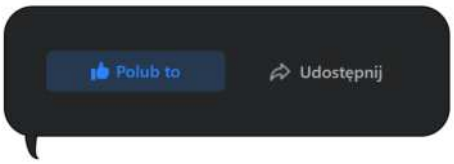
Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy: 1564 – 1995, red. L. Grzebień, A.P. Bieś, Wydawnictwo WAM 1996

J. Łukaszewska-Haberkowa, *Wpływ pierwszego pokolenia polskich jezuitów na życie kulturalne i religijne Rzeczypospolitej Obojga Narodów w latach 1564-1608*, Wydawnictwo WAM 2014

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 29: Jezuicki przełom edukacyjny

Korzystając z materiałów, nie zapomnij o subskrypcji kanału „**Historia dzieje się!**” na Youtube:
https://www.youtube.com/@historiadziejesie2380
(obok przycisku „subskrybuj” naciśnij też dzwoneczek, by dostawać informacje o nowych odcinkach)

Prosimy – zalajkuj profil Facebookowy „**Historia dzieje się!**” i daj znać innym, jeśli program Ci się podobał (udostępnij):
https://www.facebook.com/Historiadziejesie

Materiały dydaktyczne opracował: dr Konrad Oświecimski
Opracowanie graficzne: Joanna Zawadzka

Publikacja sfinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa” nr projektu NdS/537149/2021/2022, kwota finansowania 873 080 zł (całkowita wartość projektu).

zespół kierujący projektu:
dr Paweł Nowakowski
dr Łukasz Burkiewicz
dr Konrad Oświecimski
mgr Tomasz Konturek

Fundacja Ignatianum

Wykorzystane materiały ilustracyjne:

[1] Juan Luis Vives, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:LuisVives.jpg str.2

[2] Ignacy Loyola, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:History_of_the_devotion_to_the_Blessed_Virgin_Mary_in_North_America_(1880)_(14781274734).jpg str.2

[3] Sobór Trydencki, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Concilio-di-Trento-pittore_Olandese_XVII_sec.jpg?uselang=pl str.3

[4] Stefan Batory i założenie Uniwersytetu w Wilnie, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Stephen_Bathory_founding_Academy_in_Vilnius_2.png str.3

[5] Dawne Collegium Hosianum w Braniewie, aut. Jacek Bogdan, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Braniewo_Gda%C5%84ska_17_19_Liceum_Hosianum.JPG (lic. CC Attribution-Share Alike 3.0 Poland) str.4

[6] Michał Boym, https://commons.wikimedia.org/wiki/Micha%C5%82_Boym#/media/File:Boym.jpg str.4

[7] Ratio Studiorum, strona tytułowa, https://en.wikipedia.org/wiki/Ratio_Studiorum#/media/File:Ratiostudiorum.jpg str.5

[8] Kościół św. Stefana i budynek dawnej Akademii w latach 60. XIX w., https://pl.wikipedia.org/wiki/Akademia_Po%C5%82ocka#/media/Plik:Po%C5%82acak,_Rynak,_Jezuicki._%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D1%86%D0%B0%D0%BA,_%D0%A0%D1%8B%D0%BD%D0%B0%D0%BA,_%D0%95%D0%B7%D1%83%D1%96%D1%86%D0%BA%D1%96_(D._Strukov,_1864-67).jpg str.5